

SHABBAT SHIRAH

1. תְּהִי שִׁירָה לַיהוָה בְּיַמֵּינוּ

שבת זו נקראת שבת שירה, וענינה ע"ד מאמר הרה"ק מרז"ין זי"ע, דכשם שהזמן מעורר את הקריאה, דבפסח קוראים בתורה מענין הזמן את הפרשיות של יצי"מ, כך הקריאה מעוררת את הזמן, שכאשר קוראים בתורה את עניני גאולת מצרים וקריעת ים סוף מעורר זה את ההארה של הזמן. וכמסופר על הרה"ק מרופשיץ שפ"א התחיל לומר הלל בשבת פר' בא, מתוך שהרגיש את ההארה של פסח. וזהו ענין שבת שירה, שע"י הקריאה מתעוררת בה ההארה של שירת הים. וכמו שבי" מד"א בזה"ק, ויאמרו לאמר לדרי דרין, שההארה שהיתה בקרי"ס שראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל הנביא בבחי' זה א' ואנוהו, הארה זאת השרישה באמירתם לכל הדורות.

3

The Art of Jewish Prayer: pg 236 - R. Kingner

A third midrash comments on the first word of the Song of the Red Sea, "Then (Moses will sing)" (Az yashir Moshe). When Moses first went to Pharaoh to plead on behalf of the Jewish people, things subsequently became worse for the Israelites. Moses then complained to God, "From the time that I came to Pharaoh, things have become worse for the Jews" ("Me'az bati el Paroh . . ."). Moses started his complaint with the word az. He wasn't punished for what he said, because he spoke out of pain for his Jewish brethren. Nevertheless, his manner of complaint was somewhat inappropriate. Therefore, when Moses finally saw the salvation of God, he used the same word, az, to praise God in the Song of the Sea, as a corrective for his earlier inappropriate complaint.⁵

2. וְעוֹד אָמְרוּ (שם, שם, ג) "אמר משה לפני הקב"ה, יודע אני שחטאתי לפניך

ב'או' שנאמר (שמות ה, כג) 'ומאו באתי אל פרעה, והרי מכעת אותו לים, לכן אני משכתך ב'או', הדא הוא דכתיב 'או ישיר משה', כוא וראה ררך הצדיקים כמה שהם מורחים הם מתקנים", — מתוך החטא עצמו צומח התיקון. "מפי הם למרים? מן הקב"ה שכדבר שהוא מכה הוא מרפא, שנאמר (ירמיה ל, יז) 'כי אעלה ארוכה לך וממכותיך ארפאך', ממכות שאני מכה אותך מהם אני מרפא אותך, מנין? תדע כן מן הקב"ה, צא ולמד ממה שהורה למשה דבר מר והשליך למים ונמתק המים ... עץ מר היה והמתיק המים הפרים, וכך משה לא קנמר אלא ב'או', וכמה שורה תיקן מעשיו ואמר 'או ישיר משה'. יש להתבונן איך למדנו חז"ל שמתוך החטא בא התיקון, וכי בגלל שמהם בחטאו השתמש כמילה 'או' נתקן הדבר באמירת המילה 'או' בשירה?

4

המהר"ל (גבורות ה' פמ"ז) מסביר את משמעות המילה 'או', וכך כתב: "כתבת המילה — 'או' — מורה אחדות לפני שהאלף הוא אחד רוכב על שבעה כי השבעה ריבוי החלקים בכל מקום, וכאשר רוצה להוכיח הריבוי מוכיח אותו במספר שבעה, כמו (דברים כה, ז) 'כדרך אחד יצאו אליך ובשבעה דרכים יגופו ספניך'. כלומר, כאשר משתמשים במספר 'שבע' כסמל, מתכוונים לריבוי חלקים, ואף יותר מדבר שלם, מפני שהמספר 'שש' מסמל דבר שלם, כי ר' קצוות שהם ארבע רוחות ומעלה ומטה — מוקף מכל עבר הם דבר שלם, נמצא שה'שבע' הוא יותר מהשלם, א"כ הוא מראה על הריבוי. "וכאשר רוצה לומר כי הוא יתברך אחד מושל על החלקים כולם", דהיינו, מה שגוראה במבט שטחי כל המאורעות וכל הנבראים כחלקים רבים ונפרדים שאין קשר ביניהם, בעצם יש להם מנה משותף המאחד אותם, כי הם כולם אמצעים המשרתים בסופו של דבר המטרה אחת והיא כבוד שמים, א"כ המאחד אותם והמושל בהם הוא הקב"ה — האחד, לכן כאשר רוצים לומר זאת במילה אחת "סוביך מספר 'או' שהוא יתברך אחד רוכב על שבעה, וכך אמרו במדרש מהו או? אחד רוכב על שבעה".

עוד מבאר המהר"ל (שם) את המובן של המילה 'או', וכך כתב: "ועוד במכילתא (בשלח, טו, א) יש 'או' לשעבר, ויש 'או' לעתיד לבא, 'או' הוחל לקרא בשם ה'... לשעבר, ... 'או' ימלא שחוק פיני, 'או' יאמרו בגוים הגדיל ה' לעשות עם אלהי, הרי אלו לעתיד לבא ... כי מילת או בא על העתה שהוא נבדל מן הזמן, (לעיל כתב המהר"ל 'לשון 'או' מורה על העתה המיוחד שאין בה חילוק זמן כלל") ולפיכך בא המילה הזאת לעבר ולעתיד, כי אם היה מילת או על זמן, הזמן הוא עבר או עתיד, והעבר כבר היה, והעתיד עדיין לא היה ואין זה כזה, לא היה אפשר שיבוא מילת או על העבר והעתיד, אבל כיון שמילת או בא על העתה שהוא נבדל מן הזמן — הלמעלה מן הזמן, ולפיכך באה מילת או על העבר והעתיד כאחד".

כדי להבין את דברי המהר"ל עלינו לבאר את מהות הזמן. הזמן מורכב משרשרת נמשכת של אירועים, המתרחשים זה אחר זה, כל רגע ואירוע, אלא שאנו מבחינים בזמן שלשה חלקים, העבר שחלף, העתיד שלפנינו, והרגע של ההווה שבו אנו נמצאים. הסיבה לחלוקה הזו היא, מפני שבחמשת החושים (ראיה, שמיעה, וכו') שבהם באה לידי ביטוי מציאותינו והוייתנו בעולם הגשמי (הזה) אנו חשים את הזמן רק בהווה, כי העבר נמצא רק בזכרוננו, ואת העתיד אנו יכולים לצייר בדמיונו בלבד.

מנ"ר הרא"א דסלר זצ"ל (מכתב מאליהו, ב, עמ' 154) ביאר את מהות הזמן כמשל למפת הארץ, שכל נקודה שמצוינת עליה היא סימן לעיר, כאשר מכסים אותה בנייר ובו חלון קטן, דרכו רואים רק עיר אחת על המפה, ושאר הערים אינן נראות, וכאשר נעביר את הנייר על המפה נראה דרך החלון עיר אחרת, ומה שראינו מקודם נעלם עתה מעינינו, וגם מה שנראה בהמשך הוא עדיין מכוסה מאתנו, כי בכל רגע אנו רואים רק קטע קטן של המפה. וכן הוא בנמשל על הזמן, הנה חיינו את הזמן שעבר, וכאשר חלף ונעלם הוא נותר בזכרונו בלבד, לכן גם אדם שהוא בעל זכרון מעולה אינו מרגיש את מה שעשה בעבר כפי שמרגיש דבר שעושה אותו בהווה, וכן העתיד מכוסה מאתנו.

נמצא, שתחושת הזמן היא מציאות של הסתר, כי היא מסתירה מאתנו את העבר והעתיד, ואנו רואים בה רק את ההווה.

היות וכל הווייתנו היא בתוך המסגרת של הזמן, קשה לנו להבין את המושג של למעלה מהזמן, אך יעפ"י המשל האמור נוכל להבין קצת את הענין, כי כמו במשל כאשר נסיר את הנייר המכסה מעל המפה נראה בבת אחת את כל המקומות המסומנים במפה ולא רק קטע קטע, כך גם בנמשל, כאשר הנשמה נפרדת מהגוף, התסתר הקרוי זמן מתבטל מן האדם, ואז יחוש וירגיש בבת אחת את כל מה שעשה ויצר כל ימי חייו בתוך מסגרת הזמן בזה אחר זה, הן בעשיית הטוב שבזה יצר מעלות רוחניות בנפשו, והן במעשי עבירות שעל ידם יצר מציאות של טומאה בנפשו, את כל זה יחיה ויחוש בבת אחת, וזה המובן של המושג 'למעלה מן הזמן' שהוא בעצם חיי הנצח, כי נצח אין פירושו זמן נמשך בלי סוף שא"כ הוא עדיין במסגרת הזמן, אלא נצח היינו הרגשת כל העבר כחשיבה אחת בהווה.

9 כך גם הרכיב לנו הקב"ה משקפיים כאלו של הסתר הזמן כדי שנוכל במגבלות הגוף לחוש ולחיות רק את הרגע של ההווה, והלואי שננצל כל רגע למלאות את התפקיד שנתן לנו השי"ת לעשות בו.

10 זה בנין אב למצבים כאלו, כי כאשר אדם נמצא בצרה מתעוררות בלבו שאלות על השי"ת, ויש לחשוש ששורש השאלות אינו מתוך הרצון להבין, אלא מפני שמפריעה לו ההנהגה הזו של השי"ת ומתערעם עליה, ונמצא שפוגם באמונה בצדקת ה' ויושר משפטו, לכן במצב כזה תפקיד האדם לקבל את מעשי ה' בתמימות ולהתחזק באמונה פשוטה כי 'צדיק וישר הוא'. וזו היתה התביעה על משה, מכיון שהיה פה נסיון באמונה היה עליו לשתוק ולא לשאול, כי אולי מתוך השתתפות בצערם של ישראל יש בשאלה נקודה דקה של ספק ביסודות האמונה.

מכיון שכאמור אנחנו חיים בהסתר של הזמן, אנו רואים את מעשי ה' והנהגתו רק בחלון הקטן של ההווה, ואיננו מבינים את הקשר וההמשכיות של ההווה עם העבר והעתיד. ראייה מצומצמת זו היא הסיבה לכך שיש לאדם הרבה קושיה על הנהגת השי"ת.

גם את בני ישראל ניסה השי"ת בזה לראות היעמדו באמונתם ולא עמדו בנסיון, כי בתחילה כתוב (שמות ד, לא) 'ויאמן העם', ואח"כ כאשר הורע מצבם אמרו למשה ואהרן (שם, ה, כא) 'ירא ה' עליכם וישפט'. והסיבה לזה היא מפני שכעת שכאה צרה, האדם רואה רק את ההווה המצומצם.

כאשר הגיעו להכרה שלימה בהנהגת השי"ת המאחדת את כל מאורעות העבר התרוממו למדריגת השירה — כי כל שירת לב נובעת מהרגשת שלימות מסוימת! — שהיא המבט הנכון לראות בכל העבר רק כבוד שמים, דהיינו שגם הרע והיסורים משמשים לכבוד שמים, נמצא שהרע הביא לריבוי כבוד ה'. ובעת אמירת השירה הוסיף להם השי"ת ראייה נבואית שכל העתיד לקרות מוביל לכבוד שמים (ויבואר עוד להלן), ועי"ז הגיעו להכרה ש"ה' ימלוך לעולם ועד", כלומר, ראו בנבואה את אחדות ה' יחוד שליטתו לעיני הכל לעתיד לבא

The Art of Jewish Prayer - R. Kurgner

12 The Jews' task was to realize that God created this situation for a distinct spiritual purpose: When people are saved from a crisis, they normally feel grateful to God. The Israelites could have said to God, "You want us to thank You for saving us? You are the one who created this crisis altogether. You are the one who brought in animals on both of our sides, thereby preventing our escape." When confronted with their situation, the Israelites were not quite sure what their reactions should have been. By using their wisdom, they understood that God's actions had a purpose. They were intended to show the world that God is the Master and Controller of everything that happens. He created the crisis in order to manifest Himself in this way and to demonstrate that when people are in danger, God will help them if they will only turn to Him.

14 When God allowed Pharaoh's tremendous power to be seen by all, it made people think that there was no power in the world greater than Pharaoh's. Had Pharaoh's power not seemed so absolute, God's vanquishing him and rescuing the Israelites would not have been so impressive. When God drowned Pharaoh and his hosts, it became evident to the world that God is greater than even the greatest of human beings and that He ultimately controls the world.

13 This concept clarifies why Moses began the Song with the word, az. When he first complained to God that the oppression of the Jews was getting worse and worse, he did so because their tribulations seemed to have no direction. When he saw their salvation at the Red Sea, he understood that there was a purpose behind all of their suffering, namely, to create a greater proclamation of God's existence. When Moses sang the Song, he did so not only for that specific salvation, but for all of the troubles that had befallen the Jews—troubles for which he could then see a higher purpose.

It is only in retrospect that we truly understand the meaning of why we must go through certain difficulties. At that point, we can praise God for both our salvation and our troubles. Since the Jews at the Red Sea sang a song not only for their salvation but for all of the preceding crises, the angels exclaimed that God caused salvation to grow slowly over time.

The more someone suffers, the greater is the revelation of God that follows it. Jews do not sing praise to God only for being saved. We sing for the entire process of salvation, including that which was painful, because it ultimately reveals God's involvement in the world.

15 *אז* ענין השירה הוא גודל ההרגשה שהנהגת הבורא כולל טוב, ולזאת הגיעו ישראל בקריעת י"ם שראו אז כי כל מה שעבר עליהם בגלות מצרים ובקרי"ם הכל היה לטוב. ודרגה זו השיגו ישראל ע"י שהיו בעת קרי"ם כמלאכים בהתפשטות הגשמיות, ואז ישיר משה ובנ"י ויאמרו לאמר, שהמשיכו הארה זו של שירה לדורי דורות.

בתורה מלינו שפי האזינו נקראת בשם שירה, וכדכ' (דברים ל"א ו"ט) "ועתה כתבנו לכם את השירה הזאת" ופירש"י "האזינו השמים עד וכפר אדמתו עמו", ומקשה השפ"א הלא הרבה עונשים כתובים בפרשה, ולמה נקראת בשם שירה, ומנאר שם כי הכונה בזה היא כי גם על זה אנו נוחים שירה, וכדכ' (תהלים ק"א א') "הסד ומשפט השירה", שגם על המשפט נוחים שירה, וזה הוא פיקר נקודת השירה לברר שגם על הפורעניות ראוי לתת שירה, כי כל המשפטים הם לנצח לטובה, כי השירה נריכה להיות על כל סדר הבריאה, הן על הטוב והן על מה שנראית לפניהם כרע. וזכוי כונת הקרא (דברים ל"א ו"ד ו"ט) "ואמר ביום ההוא על כי אין אלקי בקרבי מלאווי הרעות האלה,

17

ואנכי הסתר אסתיר וגו' ועתה כתבו לכם את השירה הזו וגו' ועתה השירה הזאת לפנינו לעד כי לא תשכח" וגו', ואמר הרצ"י ב"ש ב"ש מפי' שישחא ז"ל, כי זה גופא מה שגם אומרים כי אין אלקי בקרבי נהשב לחטא, כי לריבין להאמין כי הש"ת עמו בלילה, ועל זה צאה השירה, להגיד כי אף בעת לילה הקב"ה עמו, וזה הוא שכי' ועתה השירה הזאת לפנינו לעד, לברר נקודה הזאת שהש"ת עמו בעת לילה, ואנכי הסתר אסתיר — שגם בתוך ההסתר יש האנכי, וגם בתוך ההסתר ישנם דברים אלה לעורר את האדם שמונה שם בהסתר האנכי, והיינו מה שאמר ואנכי החר אסתיר, שבתוך ההסתר יהי ג"כ נוכח האנכי.

והדברים מצוירים שפיקר השירה הוא לברר כבוד מלכות שמים הן בגלות הן בגאולה, והשירה צאה מהתפעלות הנפש ישראל ע"י הכח, שגם להכירה והאמונה שגם בגלות היא לטובה כלל ישראל, וכן מסיים שם השירה "ראו עתה כי אני אני הוא" (ל"ב ו"ט), כי "אני" נקרא כשההנהגה הוא בהתגלות, ויכר צחוק הבריאה האני, ו"הוא" מורה על הסתר, והפסוק אומר שעתה יראו כי אני אני הוא, ששני ההנהגות הם אחד, בין האני ובין ההוא הכל אחד¹⁰.

18 This is my God, and I will beautify Him; the God of my father, and I will exalt him.

20 Avodas Hashem requires both of these perspectives. Every person is an individual, and no two possess the same abilities and talents. Avodas Hashem requires one to serve Hashem with his unique qualities, and only by so doing can he attain true spiritual growth. Nonetheless, we are endowed with mesorah, heritage. We are part of a legacy passed down from generation to generation, and we must not deviate from it in the slightest.

22 הוראת הענין, כי יסוד גדול הוא, שהיכן שהאדם מצוי שם הוא: מצבים מצבים ישנם, ובמצב שהאדם בו שם הוא; לפי מצבו מציאותו, ובמצבו שהוא בו, שם עליו לבקש תקוניו, בשום אופן לא ימצא תקוניו ממצב שאין שם, כי

23 Living God - R. Taty An analogy would be as follows: music is a deep and wonderful example of the beauty which can be perceived in the world. A musical experience is certainly greater than the sum of its parts, the individual notes which must be played to produce that music. One is moved by the totality of the music, the interrelationship and harmony of the notes which combine to produce the unique quality of the music as a whole. But that effect is achieved by playing those individual notes — each note must be the correct one, played at the correct time — and the music results! One cannot produce music "as a whole" in one single action — one can only execute each individual tiny component faithfully and accurately; when this is carefully done, music is the result. This analogy is not accidental — music is made of seven notes (the eighth in the octave is the same as the first) which combine to produce far more than could ever be imagined from hearing them individually.

21 חז"ל (שמור"ר, שם) אמרו שהצדיקים לומדים זאת מהקב"ה שכך דרכו "צא ולמד ממרה שהורה למשה דבר פר והשליך למים ... והמתיק המים המרים", כי "הקב"ה במר מרמא את המר" (תנחומא בשלה, כד) "משה היה סבור שהקב"ה אומר לו שישליך שם דבש או דבילה והמים מתמתקין", והקב"ה א"ל "עכשיו אתה צריך ללמוד שנאמר ויורהו ה' עץ, ויורהו לא נאמר כאן אלא ויורהו — הורהו בדרביו" (תנחומא, שם), אע"פ שהיה זה נס, בא הקב"ה ללמדנו בזה שבצעם גם את המר צריך לשחות, כי באמת הוא טוב, שהרי לא נתקן ע"י דבר סתוק אלא ע"י דבר טהור, ואילו היו המים המרים דבר רע, איך נתקנו בכך, ועוד ראה שפר. הוא דבר טוב שהרי הוא הסתיק את המים.

24 נס זה היה כמשל ובנין אב להורות לדורות שגם הצרות והיסורים הם לטובת האדם, כגון: כאשר מתוך היסורים מתעורר האדם לחזור בתשובה ולהתקרב אל ה', ואז מתברר לו שהרע היה הסיבה להתעלות בעבודת ה'.

25 כותב הרמח"ל ("דעת תבונות" סי' קכח): "חלקי הבריאה הזאת, מי שמביט עליהם לפי ראות עיניו, בתחילה לא יראם אלא ענינים מפורדים ומפורדים, פירוש: בלתי מתקשרים כולם אל תכלית אחת, אלא כל אחד ענין בפני עצמו לתכלית מיוחדת, נשלם בעצמו, בלתי שיצטרך לחבירו, כי כל כך מינים בדומם, כל כך בצומת, כל כך בבעלי חיים, אין ביניהם קשר ויחס שיצטרכו להעזר זה מזה, ושיתקצו לתכלית אחת, אלא כל אחד נברא למה שנברא, ועניניו משלימים לתכלית המכוון בו, לא יותר".

26 בהתבוננות בכל "נברא" בנפרד מוצאים בריאה מושלמת. באריה רואים שלימות בכך שיש בו כל הכישורים והתכונות הנצרכים לו כחיה טורפת וחזקה, כבריאת הזכוב למשל, רואים נפלאות ה' וגדולתו, היאך יצור קטן כזה טמון בו כל הנצרך לו לקיומו, עם כל האמצעים להתמודד על חייו כנגד כל בעלי החיים הגדולים ממנו עשרות מונים. וכך בכל נברא ונברא מתגלית שלימות בפני עצמו, אי"כ יש כאן ריבוי עצום של בריות מושלמות, ואפשר לומר "מה רבו מעשיך ה'", ואף להכיר כי "כולם בחכמה עשית", על רוב חכמת הבורא

"וירא אלקים את כל אשר עשה" - בגמר הבריאה, לאחר ראייה מושלבת של כל הפרטים, אף השליליים לכאורה, המצטרפים למכלול אחד שלם, שמטרתו "כבוד ה'", מתגלה: "והנה טוב מאד"!

* "יוצר אור ובורא חושך עושה שלום ובורא את הכל". שינוי חז"ל מלשון הנביא ישעיה (מה, ז) "בורא רע" ל"בורא את הכל". אין זה משום לישנא מעליא גרידא, שלא להזכיר "רע" (ע"י ברכות יא:), אלא כדי להגדיר את תכלית בריאת הרע (וזהו ה"לישנא מעליא"!): כאשר האדם רואה בו חלק מ"הכל" שמטרתו לתת לאדם את האפשרות להשלים את עצמו בעבודת ה', ע"י שיעמך בנסיון וינצח³²; זהו חלקו של הרע בעשיית כבוד שמים. "כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו".

³⁰ שלימות הבריאה כמקשה אחת, על כל חלקיה הטובים והרעים, שמטרתה גילוי וריבוי כבוד ה' בעולם, באה לידי ביטוי בשבת בראשית. כאשר נסתיימה מלאכת הבריאה כולה, ניתנה האפשרות להכיר שהכל טוב מאד. אף לדורות עולם - הזמן המתאים ביותר והמיועד להתעלות ולהשתלמות בהכרה יסודית זו במהות הבריאה - הוא יום השבת - בזכות השביתה ממלאכה וממונחת הנפש הבאה בעקבותיה, ועל ידי השפעת קדושת היום, וכתוצאה מתוספת רוחנית הניתנת לאדם ע"י הנשמה יתירה, זוכים להבין ולהכיר בכך.

³³ המלאכים אומרים שירה בכל יום מימות השבוע, ומביאים לידי גלוי הכבוד שמים היוצא מהצריחה צחות היום, ויש ביכולת המלאכים להוציא מכה אל הפועל השירה של ימות החול, ואלו הם השם כנסים, אבל בשבת אין להם עוד כנף, שאין להם היכולת להוציא לידי גלוי זה השירה של שבת, וכך זה ניתן לבניי, "מזמור שיר ליום השבת" טוב לבודות לה', יום השבת מיוחד לשייבה, ובהכח צנני להוציא לידי גלוי השירה של שבת.

³² ולכן מלינו צפרק שירה כי כל נצרה אומר שירה לפני הקצ"ה, שמכל נצרה מתגלה הכבוד שמים והאלוקות שיש בהצריחה, ולפי הגלוי שיוצא ממנו כן הוא אומר שירה, וצנני יש להם התכלית להוציא הכבוד שמים מכל הצריחה כולה, וכמוש"כ "עס זו ילרתי לי תכלתי יספרתי", שצנני מיוחדים להגיד שירה, ולהוציא לידי גלוי התכלית ה' מכל הצריחה, וכמו שמלינו אלל

³⁶ ושבת שירה היא בח' שיר כפול. שיש בה הן עצם הבח' של שירה שהיתה בקרי"ס, ע"י הקריאה המעוררת את הזמן, ומתעורר הגילוי שהיה אז בקרי"ס שראתה שפחה וכו' ואמרו שירה, והן מה שעצם הש"ק הוא יום השירה, שהנשמה והרוח של יהודי אומרים בו שירה לפני השי"ת. ובשבת שירה נמשכת ההארה של ויאמרו לאמר לדרי דרין, שבכל הדורות יש את הארת השירה ע"י הקריאה המעוררת את הזמן, ושבת זאת סגולתה שיהודי יתעלה לומר שירה לפני השי"ת. וע"ד שאמר מרן אדמו"ר בב"א זי"ע בענין שבת הגדול, דכל שבת היא שבת הגדול כמ"ש כי יום זה גדול וקדוש הוא לפניך, אלא ששבת הגדול היא בח' גדול שבגדולים, עד"ז י"ל שכל שבת היא שבת שירה כמ"ד ויום השביעי משבח ואומר מזמור שיר ליום השבת טוב להודות לה', ושבת שירה היא בחינת שיר השירים, קודש קדשים.

³⁷ The Art of Jewish Prayer - pg. 75

The rationale for this idea is very beautiful. There are situations when life appears to end, such as when everything dies in the autumn and goes into a deep freeze for the winter. The moment spring comes, we realize that what seemed to be death was only a figment of our imaginations. Apparent death was only God's way of putting things into a temporary state of dormancy. Subsequently, God invests new energy into trees that allows them to be even stronger than they were the previous year. This is how the physical world operates.

ממשיך הרמח"ל: "אך מי שיעמיק בחכמה, ימצא היות כל הנמצאות כולם מתקשרים קשר גמור זה בזה, שכולם צריכים להשלים הענין שאליו כיוונה החכמה העליונה בבריאה, וכולם מתקבצים לתכלית אחת, שתנאיו רבים וסדרם

²⁸ "ובאמת תראי, שגם במעשים אין רע נמצא בעולם אלא בחלקי הדברים, טרם התחברם להשלמת הדבר, אך אין דבר מושלם שיהיה רע". מוסיף הרמח"ל סלאמיתו של דבר, גם בריאת הרע היא בבחינת טוב, שמביא לתכלית הנרצה, נאשר משתמשים בו כרצון ה' בהתגברות עליו וכדו'. ואלו דבריו באות ככד - "ואמנם הרע מצד עצמו לבדו אינו אלא קלקולים והפסדים והשחתה, אך עם שאר הכוונות (המכונה), אדרבא, ממנו נמשך תועלת לאדם עצמו, כי בו תלוי כל הזכות ומציאות העבודה, וזה בעמדו לא לנצח אלא להנצח".

³⁰

³¹ - שיר ליום השבת - ח"א

קדושה רק בשבת, "דכתיב (ישעי כ"ד) שם כנפים לאחד וכל כנף הוא אומר שירה אחת ביום בשבת ימי החול וכשמגיע שבת אומרים החיות לפני המקום רבש"ע אין לנו עוד כנף והקצ"ה משיב להם יש לי עוד כנף אחד צארץ שאומר לפני שירה שאומר מכנף הצרץ זמירות שמענו", ענין השירה הוא להוציא לידי גלוי הכבוד שמים שיש בהצריחה, ולכן נקרא השירה בשם כנף, כי כמו שהכנף מנציח את העוף מן הצרץ, כן השירה היא ענין הגנה הדבר מהאריות, לננות זה ההסתר שיש בהצריחה, ולהוציא לידי גלוי האלוקות שיש

בכל דבר, נתינת שירה - ח"א

³⁴ וזהו מזמור שיר ליום השבת, טוב להודות לה' ולומר לשמך עליון, שבש"ק יש את המדרגה של שירה, שיהודי זוכה בה להתענג על ה' ולהינות מזיו שכנינתו מתוך התפשטות הגשמיות, ולראות את גודל טוב הנהגת הבורא שכולה לטובה להיטיב לברואיו. ולמדרגה זו ניתן להגיע רק בש"ק, משא"כ בשאר ימות השבוע כשהאדם קשור לגוף שאו קשה להגיע לדרגה של שירה.

³⁵ ועפ"ז מתבאר היטב ענין מזמור שיר ליום השבת, דלכאורה קשה מה ענינו לש"ק, הרי השבת כלל אינה מוזכרת בכל המזמור, ובמה הוא מזמור שיר ליום השבת. אלא שהנה כל תוכן המזמור הוא ההכרה שכל הנהגת הבורא היא תכלית הטוב, טוב להודות לה' ולומר לשמך עליון להגיד בבוקר חסדך ואמונתך בלילות. פי' שבבוקר רואים את החסד, וגם בלילות שאין רואים מאמינים בזה. כי שמחתני ה' בפעלך במעשי ידיך ארנן, צדיק כתמר יפריח וגו', עוד ינובון בשיבה וגו', שכולו מזמור שיר להנהגת הבורא שכולה בתכלית הטוב. ולכן המזמור כולו הוא שיר ליום השבת, כי זוהי בחי' השבת כמבואר, שבכל השבוע האדם קשור לגוף ורואה רק את חלק התלאות והיסורים, אך בש"ק מתנער יהודי מכל עניני עוה"ז, ואז נוכח איך שכל הנהגת הבורא היא תכלית הטוב, וטוב להודות לה'.